

Wachten in onzekerheid: de psychische tol van langdurige asielprocedures

K. Atmar, R.S. Boerma

Waarom dit onderzoek?

Wereldwijd zijn naar schatting 123 miljoen mensen op de vlucht. Jaarlijks nemen wereldwijd de wachttijden in asielprocedures flink toe. In de klinische praktijk zien psychiaters regelmatig dat mensen onder deze langdurige onzekerheid psychisch ontregelen. Toch ontbrak lange tijd systematisch inzicht in de specifieke effecten van het wachten op een asielbesluit.

Onderzoeksvraag

Wat is het effect van een langdurige asielprocedure op de mentale gezondheid van asielzoekers?

Hoe werd dit onderzocht?

Er werd een systematische review uitgevoerd van kwalitatieve, kwantitatieve en *mixed-methodsstudies*.¹ Met inductieve thematische analyse werden hoofd- en subthema's geïdentificeerd. De kwaliteit van de studies werd beoordeeld met de *Mixed Methods Appraisal Tool*.

Belangrijkste resultaten

Van de 7746 gevonden publicaties werden 16 studies geïncludeerd met in totaal 56.787 deelnemers. Het merendeel van de deelnemers (n = 46.104) was afkomstig uit één grote Deense studie. De wachttijd voor een asielbesluit varieerde van enkele maanden tot meer dan 5 jaar.

Drie kwantitatieve studies lieten zien dat een langere wachttijd direct samenhang met een verhoogde incidentie van psychiatrische stoornissen, waaronder depressie, angst, PTSS en psychose. In één studie bleek bijvoorbeeld dat iedere extra maand wachten gepaard ging met een 15% hoger risico op het ontstaan van een depressieve stoornis. Enkele thema's

uit de kwalitatieve studies waren het gevoel tijd te verliezen (leidend tot onder andere verminderde motivatie tot integratie) en onzekerheid over de asielprocedure, resulterend in chronische stress, gevoelens van machteloosheid en een voortdurende staat van waakzaamheid.

Hoe zal dit onderzoek ons vak veranderen?

Gezamenlijk maken de studies duidelijk dat wachten in asielprocedures geen neutrale tussenfase is, maar vaak leidt tot meetbare en langdurige psychische schade. Dit heeft niet alleen gevolgen voor het individu, maar ook maatschappelijk: langdurige psychiatrische problematiek verhoogt de zorgkosten en de druk op de ggz en belemmert participatie en integratie.

Ten slotte is er ook een ethische dimensie. Het structureel in onzekerheid laten verkeren van grote groepen mensen is moeilijk te rijmen met menselijke waardigheid. De psychiater van de toekomst kan hierbij een rol spelen in de preventie van psychisch lijden, door zich uit te spreken tegen een ziekmakend asielsysteem.

LITERATUUR

- 1 Shahdzad A, Katona C, Glover N. The psychological impact of spending a prolonged time awaiting asylum. *Eur J Psychotraumatol* 2025; 16: 2506189.

AUTEURS

Khaled Atmar

Ragna Boerma

E-mail: khaled.atmar1@hotmail.com

Deze rubriek komt tot stand in samenwerking met De Jonge Psychiater (www.dejongepsychiater.nl).